

Op zoek naar noden en behoeften van jonge inwoners in maatschappelijk kwetsbare situaties

Tekst: Tieme Verlinde en Marlies D'herthoge (Uit De Marge) | Beelden: Unsplash en Lochristi

Het welzijn van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties is meer dan ooit relevant. Tal van lokale besturen willen meer te weten komen over hun leefwereld en hoe ze daar in de eigen gemeente mee aan de slag kunnen. Uit De Marge vzw is een organisatie die je kan inschakelen om lokaal belevingsonderzoek te voeren. Marlies D'herthoge, educatief medewerker en actieonderzoeker, vertelt ons meer over hun aanpak.

Hoe aan de slag rond jeugdwelzijn?

Lokale besturen benaderen Uit De Marge met verschillende vragen rond jeugdwelzijn. Een veelgehoorde aanleiding is een gevoel van overlast dat leeft bij bepaalde groepen in de samenleving. Meestal volgt de vaststelling dat besturen de leefwereld van deze groepen niet goed kennen. Die leefwereld leren kennen zorgt ervoor dat ze gepaste maatregelen kunnen nemen om de situatie van kinderen en jongeren in kwetsbare posities te verbeteren.

Noden die naar boven komen tijdens een eerste gesprek:

- ▶ De behoefte aan tools om problemen rond overlast aan te pakken
- ▶ De nood aan aanpassingen in de openbare ruimte om die bruikbaar te maken voor diverse doelgroepen
- ▶ Noden rond vrijetijdsaanbod bij doelgroepen die niet bereikt worden door het bestaande aanbod
- ▶ De wens om de sociale cohesie te versterken
- ▶ De vraag naar ondersteuning bij het opstellen van een (kinder)armoedebeleidsplan
- ▶ De vraag naar hoe er lokaal meer aandacht besteed kan worden aan jeugdwelzijn
- ▶ ...

Vanuit die uitdagingen kan Uit De Marge ingeschakeld worden om onderzoek te voeren naar de leefwereld, noden en behoeften van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties.



Lokaal onderzoek als vertrekpunt

“In de eerste fase van het onderzoek verkennen we de lokale context via statistische gegevens en rapporten”, vertelt Marlies. “Daarbij kijken we naar welke groepen het meest kwetsbaar zijn. Onder meer de kansarmoede-index, de woonsituatie en de arbeidssituatie worden op wijkniveau onder de loep genomen.”

“Vervolgens brengen we het aanbod, de samenwerkingen en signalen rond kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties in kaart. Dat doen we aan de hand van diepte-interviews met medewerkers van lokale diensten (jeugddienst, politie, schooldirectie, integratiedienst...), organisaties en sleutelfiguren.”

Via belevingsonderzoek krijg je inzicht in...

- ▶ De leefwereld van kinderen en jongeren: hun vrijetijdsbesteding, verplaatsingen en de keuzes die ze maken in verschillende levensdomeinen
- ▶ De toegankelijkheid van aanbod en dienstverlening voor kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situatie
- ▶ Hiaten en kansen in het bestaande aanbod

In gesprek met kinderen en jongeren

Via veldonderzoek laat Uit De Marge kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties vervolgens zelf aan het woord. “Aan de hand van vindplaatsgerichte interviews brengen we hun vrijetijdsbeleving, de dingen die ze doen en de knelpunten waarmee ze geconfronteerd worden in beeld”, gaat Marlies verder. “Doorheen de gesprekken trachten we ook inzicht te krijgen in de drempels die ze ervaren bij maatschappelijke instellingen (arbeidsmarkt, politie, onderwijs, jeugdwerk...)”

“Doordat we kinderen en jongeren in hun eigen omgeving bevragen en hen actief opzoeken op straat, pleintjes en hangplekken (bv. het station, de bibliotheek, bushaltes) komen er verschillende zaken naar boven die voor de gemeente nieuw kunnen zijn”, besluit Marlies.

Aanbevelingen op verschillende beleidsdomeinen

De output van de onderzoeksfases verwerkt Uit De Marge in een beleidsrapport. Dit is de basis voor concrete beleidsaanbevelingen op verschillende levensdomeinen waar het lokale bestuur mee aan de slag kan. Een greep uit de thema's waarover deze aanbevelingen kunnen gaan:

- ▶ Het recht van jongeren op rondhangen faciliteren, bijvoorbeeld door een andere inrichting van ontmoetingsplekken
- ▶ Inzetten op het verlagen van drempels in het bestaande aanbod
- ▶ Een overleg met betrekking tot armoede en jeugdwelzijn opzetten, stroomlijnen of herstructureren
- ▶ ...

Deze beleidsaanbevelingen zijn meestal erg concreet, vanuit de verhalen van kinderen, jongeren, sleutelfiguren en maatschappelijke instellingen, op maat van de lokale context. Ze zetten in op het verhogen van de participatie van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties en op het vergroten van de leefbaarheid van de gemeente voor iedereen.



Interesse of meer informatie? Bezoek uitdemarge.be/onderzoek of contacteer marlies.d'hertoge@uitdemarge.be.
Meer lezen over maatschappelijke kwetsbaarheid? uitdemarge.be/maatschappelijke-kwetsbaarheid



Zo gaat het in... Lochristi: een praktijkverhaal

Christoff Van Acker is sinds 2009 actief op de jeugddienst van Lochristi. Net voor hij deze zomer een nieuwe professionele uitdaging aangaat binnen de gemeente, vertelt hij ons wat het lokaal onderzoek door Uit De Marge betekende voor het jeugdbeleid in Lochristi.



foto: Simon Bonne

Wat was de aanleiding voor dit onderzoek?

Christoff: "Sinds 2019 zijn er problemen door overlast op openbare domeinen. Enkele groepen jongeren die zich verveelden zorgden voor baldadigheden, vandalenstreken, graffiti, staken een vuilbak in brand... Dat verplaatste zich van plek naar plek. De problematiek bleef aanhouden, ook tijdens de coronaperiode. De politie liep achter de feiten aan en vroeg zich af hoe daarmee om te gaan.

Vanuit de jeugddienst waren we er snel van overtuigd dat we dit ruimer moesten bekijken dan een louter repressief verhaal. We hadden bovendien nood aan meer inzicht in de situatie. De gemeente had zelf de expertise en ruimte niet om dit te onderzoeken. Het idee ontstond om Uit De Marge in te schakelen.

Eerst groeide het ambtelijk draagvlak. Onder meer de collega's van het sociaal huis en de algemeen directeur waren meteen overtuigd. Ook de politie was vragende partij. Tenslotte volgde het politiek fiat en werd beslist budget te voorzien voor een belevingsonderzoek door Uit De Marge. Het onderzoek liep van juli tot en met september 2020."

Welke actoren waren betrokken bij het lokaal onderzoek?

Christoff: "Er werd een kernteam samengesteld dat het onderzoek richting gaf. Daarin zaten volgende diensten:

- ▶ Jeugddienst
- ▶ Sociaal huis
- ▶ Politie
- ▶ Jeugdhuis Lodejo

Een breed spectrum aan lokale actoren die feeling hebben met de doelgroep, werd betrokken door Uit De Marge. Denk aan organisaties als Drugpunt, Welzijnsschakel, Kind & Gezin, secundaire school EDUGO, de jeugdraad, een technische medewerker van het lokaal bestuur...

En uiteraard kinderen en jongeren zelf. Hen betrekken is de sterkte van Uit De Marge. Het is een pluspunt in dit onderzoek dat een onafhankelijk iemand hen aansprak, en niet iemand vanuit de gemeente of de politie."



Wat zijn voor jou de belangrijkste lessen uit dit traject?

1. Het is cruciaal dat de **politie** betrokken is. Dit is een belangrijke partner voor jeugdbeleid. Een goede relatie met hen opbouwen is echt een belangrijke taak voor jeugdamttenaren. In dit traject waren zowel inspecteurs als de sociale cel betrokken. We zitten nu met hen op één lijn qua visie op jongeren. Dat wordt intern binnen de politie ook doorgegeven aan de controleploegen en goed opgevolgd. Nu is er een gezonde mix van preventie en repressie.
2. De nood aan **kwalitatieve openbare ruimte** voor kinderen en jongeren is hoog. Dat is nog eens scherpgesteld door de coronacrisis. Dankzij dit onderzoek zijn het bestuur, de gemeentediensten en de organisaties daar nog eens extra op gewezen. De investeringen en keuzes in de publieke ruimte zijn gelegiti-meerd.
3. Een **structurele aanpak** is nodig. Er is geen kant-en-klare oplossing, wat lastig is, want eigenlijk zou je dat wel willen. Het is niet in een week of maand opgelost. Hier moet je met veel mensen samen aan werken.

Wat is er al veranderd door dit onderzoek?

Christoff: "Op vlak van beleid zijn er verschillende zaken veranderd: een betere samenwerking met de politie, een herstructurering van de overlegorganen, er is werk gemaakt van een speelweefselplan... Op langere termijn is het de bedoeling om de jeugdanimator van de jeugddienst meer vraaggericht en projectmatiger te laten werken. Ook het jeugdhuis heeft een mindswitch gemaakt: de vrijwilligers trekken nu actief toe naar jongeren in de publieke ruimte rond het jeugdhuis."



"Na het onderzoek is Lodejo gestart met workshops muziekproductie. Ondertussen is in het jeugdhuis een kleine hiphopscene ontstaan. Jongeren komen samen en schrijven beats en rapteksten."

**- Hannes Matthys
(Jeugdhuis Lodejo)**

Er zijn ook tal van concrete acties uitgevoerd of in een stroomversnelling geraakt:

- ▶ De uitbreiding en opwaardering van een pop-upskatepark
- ▶ Grotere en extra vuilbakken aan jeugdterreinen nabij de jeugddienst in samenwerking met afvalintercommunale IDM
- ▶ Jongeren op buurtpleintjes en andere plaatsen in de openbare ruimte worden bevroagd
- ▶ De plaatsing van camera's
- ▶ Nieuwe signalisatieborden met pictogrammen rond afval en lawaai
- ▶ De plaatsing van twee outdoor-pingpongtafels"

Zou je een dergelijk onderzoek aanbevelen aan andere lokale besturen? Waarom?

Christoff: "Ik kan het zeker aanbevelen. Het is een goede screening. Eigenlijk zou het ook sjiek zijn om dit proactief te doen, in plaats van reactief zoals in Lochristi. Het is niet enkel belangrijk om op het einde een rapport in handen te hebben, het is vooral belangrijk het proces te doorlopen. Afstemmen met de juiste partners, samen visie ontwikkelen, elkaar leren kennen... Daarin zit de grote meerwaarde."